

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: Drs. ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPER — LITERATUUR: M. M. DEEN Jr. EN Drs. A. ROBLES
BESLECHTE GESCHILLEN: Mr. P. J. DE KANTER — UIT DE FINANCIËLE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITEN-
LAND: W. BEIJDERWELLEN, J. E. ERDMAN, C. A. HUYSMAN EN A. M. VAN RIETSCHOTEN — EFFICIËNTIE: C. A. BLAZER EN L. POLAK
— REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD, J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG —

MEDEWERKERS: PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VAN DIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir.
— J. GOUDRIAAN Jr., S. KONIJN, JAMES POLAK, PROF. Dr. N. J. POLAK, J. E. SPINOSA CATTELA, Dr. A. STERNHEIM —

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR 15 - AMSTERDAM, TEL. 82444

UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND
TELEFOON 77 - GIRO No. 15062

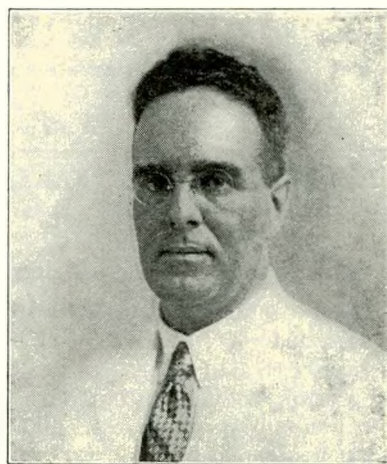
DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDRAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADRIJK IS GEOORLOOFD, ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHIJNT MAANDELIJKS. BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24, BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG

INHOUD

In memoriam C. J. Wit	Blz. 81
door W. de Vries Gzn.	
Eenige beschouwingen naar aanleiding van de openbare les van Lector Hogeweg	82
De bonus bij aandeelen zonder nominale waarde voor de inkomstenbelasting	85
door J. P. Croin	
Lastige gevallen	86
Oplossing lastig geval No. VII inzake de ondergekapi- taliseerde obligatie	
1e oplossing door A. M. van Rietschoten	
2e " " H. G. van Silleveldt Jr.	
3e " " J. F. van der Laan	
met een aantekening daarop van Prof. Dr. N. J. Polak	
Overzicht van referaten uitgebracht op het Accountants- congres New York 1929	88
door C. Sauer (vervolg)	
Uit het Buitenland	91
Red.: W. Beijderwellen, J. E. Erdman, C. A. Huys- man en A. van Rietschoten	
De verplichte controle der Aktiengesellschaft — Het Chineesche zakenleven in Nederl.-Indië — De Grün- dungsrevision in de praktijk	
Ingezonden	92
Federatief examen van het Nederlandsch Instituut van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants	92
Accountancy B Juni 1930	
Vragenbus	94
Repertorium van tijdschrift-literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde	94
Nieuwe boeken	95
Ontvangen boekwerken	96

IN MEMORIAM. C. J. WIT

Te Batavia is op 22 Mei 1930 overleden de Heer: *Cornelis Jacobus Wit*, in leven Gouvernements Accountant 1ste klasse, lid van het Nederlandsch Instituut van Accountants.

De overledene werd geboren te Sluis in Zeeland 20 April 1889. Aanvankelijk opgeleid tot Officier van Administratie bij de Marine, verbleef hij in de jaren 1910 tot 1913 in Indië.

In 1919 koos hij een andere levensrichting en behaalde in October 1924 het diploma van het Nederlandsch Instituut van Accountants.

Zooals het meer personen gaat die Indie door aanschouwing hebben leeren kennen en dan door omstandigheden weer naar Nederland terug gaan, voelde de overledene zich later ook weer sterk tot Indie aangetrokken. Kort nadat hij zijn volledig Accountantsexamen had afgelegd, begon zijn correspondentie met mij, welke er toe leidde, dat hij bij gouvernements besluit van 2 Mei 1925 tot Accountant 3de klasse bij den Gouvernements Accountantsdienst in Nederlandsch Indie werd benoemd.

Zijn bevordering tot Accountant 2de klasse geschiedde reeds in Maart 1926 en eenige maanden voor zijn overlijden werd hij bij keuze bevorderd tot Accountant 1ste klasse.

Uit het bovenstaande blijkt dat hij bij dien dienst algemeen werd gewaardeerd en geacht. Een zijner collega's schreef mij: „Wij voelen het als een zwaar verlies voor onzen dienst dat deze zoo sympathieke collega ons zoo plotseling komt te ontvallen”. Een uitspraak die ook ik geheel onderschrijf.

Naast zijn gewonen arbeid interesseerde hij zich in het bijzonder voor het Handelonderwijs in Nederlandsch-Indië.

Sinds eenige jaren was hij Secretaris van den Bond van Verenigingen voor Handelonderwijs.

De Heer Wit was een van die accountants die zich niet slechts interesseerden voor één bepaalde zijde van het beroep, doch die getoond heeft den vollen omvang daarvan te peilen.

Over de taak van de accountants in staatsdienst wordt in den laatsten tijd nog al eens geschreven en naar mijn bescheiden meening wordt deze nog vaak misverstaan en te veel vergeleken met die van den public accountant, terwijl hunne positie een zeer bijzondere is en in menig geval afwijkt van die van den accountant in particulier beroep.

De overledene was van het groote belang en de bijzondere beteekenis van den accountant in staatsdienst ook ten volle overtuigd, eene overtuiging, welke een stempel op zijn werk zette.

Zijn gedachtenis zal bij allen die hem in zijn werk en in zijn leven hebben leeren gadeslaan, in hooge eere worden gehouden.

Ik las één dezer dagen: „Van de mate waarin een man zich van zijn roeping bewust is en van de trouw waarmede hij haar vervult, zullen voor een groot deel afhangen de beteekenis en de vrucht van heel zijn leven, voor hemzelf, voor anderen en voor God”.

Aan roepingsbewustheid en trouw in het vervullen dier roeping heeft het onzen heengegane collega niet ontbroken. Zijn arbeid draagt ook nu nog vrucht.

W. DE VRIES Gzn.

EENIGE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE OPENBARE LES VAN LECTOR HOGEWEG

(De ontwikkeling der contrôleleer)

De beschouwingen omtrent een professorale intreedende of lectorale openbare les moeten gesteld worden in het licht van wat zulk een rede beoogt en dan bezien worden naar de eischen van het moment, waarop ze uitgesproken wordt en van het auditorium, dat haar aanhoort. Zeer zeker mag verwacht worden, dat de aanvaardende docent zijn standpunt bepaalt ten aanzien van de groote problemen, in zijn vak brandende ten tijde zijner aanvaarding, maar een scherp-wetenschappelijk gevoerde argumentatie over die groote problemen zou zeker geene waardeering vinden bij de autoriteiten, die qua qualitate de plechtigheid bijwonen, noch bij de studenten, die zich ter openbare les eene meening hopen te vormen over den a.s. leeraar, zijn onderwijsmethode en over de aantrekkelijkheid van het door hem gedoceerde vak.

Dit beschouwende is het een gelukkige gedachte geweest van Lector *Hogeweg* om in een historische schets zijn principieele gezichtspunten meer ongemerkt en in het voorbijgaan weer te geven. De historische aankleeding trekt het niet-vakkundige gehoor en schept toch een sfeer van wetenschappelijkheid, die in het academisch kader aangenaam aandoet. Uiteraard voelt zich de, naar scherpe theoretische formuleering strevende, vakman door een zoodanige behandeling bij lange niet bevreemdigd, maar men vergeet daarbij dan niet, dat de orateur, die deze rede uitsprak, niet tot taak had een prae-advies tot een accountantsdag uit te spreken, maar een academische intree-rede te houden.

Men kan naar mijn meening met zekerheid zeggen, dat de

officieele en wetenschappelijke autoriteiten, die de les van Lector *Hogeweg* aangehoord hebben, van het accountantsberoep een waardigen indruk gekregen hebben en ook begrepen hebben, dat het onderwijs, tot de beoefening van dat beroep opleidende, ernstige, principieele en diepgaande studie vereischte. Ook mag men constateeren, dat de studenten het gevoel moeten hebben gekregen dat de Lector zijn beroep met veel toegenegenheid beoefent, maar toch de kennis van de vak-litteratuur niet daaraan heeft geofferd.

Deze punten zijn echter voor de lezers van ons vakblad van minder beteekenis en ik meen dan ook in een aan deze oratie gewijd artikel in de vakpers mij meer te moeten wenden tot de beginselen, die door de schets der vak-evolutie heen, naar voren zijn gebracht. Het voorafgaande diende om en tegenover den Lector en tegenover mijn lezers de meer eritische besprekingen der beginselen in de juiste verhouding te stellen tegen mijn waardeering voor het, in de bestaande doelstelling, gebodene.

Mijn critiek ligt allerm minst daarin, dat bij de weergave van oudere toestanden vaak niet met voldoende scherpte naar voren treedt, dat de toenmalige werkmethoden, zelfs bij de toenmalige verkeerseischen, niet toereikend waren om de verantwoordelijkheid te dekken. Wel even komt de vermelding van den invloed, die de verkeerseischen hebben gehad op de ontwikkeling (pag. 21) maar een critisch bezien van wat de accountant in de verschillende tijdsbestekken zijn taak achtte, blijft achterwege. Het is mij nog wat te naturalistisch in de weergave van het vroegere en doet daardoor de mérites van de huidige opvattingen van verantwoordelijkheid en daaruit-volgende techniek-eischen niet met voldoende helderheid naar voren treden. De ondeskundige lezer zou mogelijk zich den indruk niet kunnen ontveinzen, dat Lector *Hogeweg* die vroegere contrôle-methoden niet zoo verwerpelijk acht als zijn vakgenooten weten, dat hij doet.

Dit geldt bijzonder voor hetgeen medegedeeld is op pag. 9/12. Lector *Hogeweg* deelt onder meerder daar mede, dat de eerste controleurs zich bepalen moesten tot het vergelijken van de aansluiting van de balans aan het grootboek (soms van de overname van journaal in grootboek) omdat hen de tijd ontbrak voor een verdergaand onderzoek, of commissarissen geen uitgebreider opdracht verleenden. Men is hier geneigd te vragen of de Heer *Hogeweg* een bespreking van een contrôle uit tijdsgebrek of uit gebrek aan inzicht bij Commissarissen eener N.V. in het algemeen gemotiveerd acht. Immers indien daarin voor die tijden een oorbaar motief zou liggen, zou het naar mijn meening nu niet anders behoeven te zijn. Neemt men dergelijke gronden voor beperking niet aan (zooals naar ik meen de Heer *Hogeweg* doet) dan zou hier de critiek geplaatst moeten worden, dat de toenmalige accountants nog geen scherpe voorstelling hadden van wat de taak van de accountants in de samenleving was. Dan zou scherper naar voren gekomen zijn in de openbare les, dat de geleidelijke ontwikkeling van het inzicht omtrent zijn taak, bij den accountant gevormd werd, naarmate het verkeer meerdere eischen stelde, maar toch de aanvankelijke oriënteering des accountants, op een taak, waarvan hij de nuttigheid meer zag in de onderneming dan in het maatschappelijk verkeer, een beletsel vormde voor velen om tot een scherp inzicht in de grondslagen van taak, verantwoordelijkheid en contrôle-techniek te geraken.

Daardoor zou mede de beteekenis van de verkeers-theorie van *Limperg* (de leer van het opgewekt vertrouwen) in nog scherper belichting geplaatst zijn en had daarbij zeker niet onopgemerkt mogen blijven, dat de steller dezer theorie, weliswaar op het Congres 1926 voor het eerst zijn denkbeelden in deze heldere formuleering gaf, maar dan toch die denkbeelden reeds veel vroeger had uitgedragen in theorie en praktijk en reeds in die denkrichting een beduidend aantal medestanders en